

Razno

— Istaknuti hrvatski glazbeni povjesničar i muzikolog JOSIP ANDREIS (1909) dobio je u lipnju o. g. republičku nagradu za životno djelo. Ujedno je postao redoviti član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Na dvostrukom priznanju iskreno čestitamo.

— IVAN BRKANOVIC, jedan od najznačajnijih i najosebujnijih suvremenih hrvatskih skladatelja (1906), dobio je u lipnju o. g. nagradu »Vladimir Nazor« za scenski oratorij *Hod po mukah Matije Ambroža Gupca zvanog Beg*. Djelo je prvi puta bilo izvedeno u prosincu prošle godine u okviru Dana hrvatske glazbe.

— Poznati hrvatski etnolog i etnomuzikolog, sveuč. prof. dr. MILOVAN GAVAZZI, navršio je 18. ožujka o. g. 80-obljetnicu života. Skromna ali spontana proslava impozantnog jubileja uslijedila je navedenog dana u krugu prijatelja i štovatelja u Etnografskom muzeju, dok je ona znanstvene prirode održana nedavno u okviru XIV. savjetovanja etnologa Jugoslavije (Stubičke toplice, 7-9. 10.), koje je bilo posvećeno slavljenu. Budući da je dr. Gavazzi bio od 1919—1937. plodni suradnik našeg časopisa, u kojemu je objavio najveći broj svojih vrlo vrijednih i značajnih etnomuzikoloških i muzikoloških radova, to svečaru od srca kličemo: AD MULTOS ANNOS!

— Osamdesetu obljetnicu života proslavio je (11. 10.) i IVO TIJARDOVIC, skladatelj neponovljivih opereta *Mala Floramye* i *Splitski akvarel*, zatim zbarske glazbe i solo-popijevaka te (nakon 1945.) opera *Dimnjaci uz Jadran*, *Marko Polo* i (još neizvedene) *Dioklecijan*.

— SLAVKO ZLATIĆ (1910), po općem sudu najautentičniji nasljednik istarskog barda Ivana Matetića-Ronjgova kako po znanstvenom tumačenju glazbenih značajki svoje uže domovine Istre tako (još više) po primjeni njezinih osebnosti u svojim djelima, navršio je 65-obljetnicu života. Do svog odlaska u Pulu, gdje razvija vrlo živu glazbeničku aktivnost, djelovao je u Zagrebu kao skladatelj, profesor u Muzičkoj akademiji i dirigent zbora Radio-stanice. Prvi je — prije 33 godine — izveo *Missu caecilianu* Albe Vidakovića.

— Nedavno je smrt ugrabila dva naša istaknuta glazbenika: najprije, u kolovozu, DUŠANA SKOVRAŃA (1923—1975), srpskog kompozitora, dirigenta i profesora na Fakultetu muzičkih nauka u Beogradu, a mjesec dana kasnije KRESIMIRA BARANOVICA (1894—1975), hrvatskog skladatelja i dirigenta. On je — između brojnih djela — svojim *Licitarskim srcem* (1924) začeo trajanje suvremenog hrvatskog baleta, a ciklusom *Z mojih bregov* (za bariton i orkestar na tri teksta F. Galovića 1927) stvorio je antologijsko djelo domaće glazbene tvorbe. Bio je redoviti član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. (IŽ)

Glazbeni dio Dubrovačkih ljetnih igara plovi krivim putem

Praveći retrospektivni prikaz glazbenog dijela ovogodišnjih Dubrovačkih ljetnih igara može se vrlo lako konstatirati da s njim mnogo toga nije u redu i da će u slijedećoj godini trebati napraviti obilne rezove kako u organizacionom smislu, tako i u koncepciji samog programa. Pođimo redom, pa ćemo tijekom recenziranja doći do onih ključnih točaka koje označavaju i čine mozaik svega onoga što se na ovakvom jednom festivalu glazbe i drame ne bi smjelo odigravati.

Treba na prvom mjestu spomenuti ponoćne serenade koje su ove godine sastavljene zbrda-zdola. Osim nastupa violiniste Tonka Ninića, koji je uz pratnju gitariste Darka Petrinjaka svirao šest teških Paganinijevih sonata u velikom stilu, kao i nezaboravnog nastupa Slovenskog vokalnog okteta u atriju Kneževa dvora, ne bi se mogla spomenuti niti jedna ponoćna serenada kojoj se s umjetničkog stajališta ne bi mogli uputiti ozbiljni prigovori. Uprava je bez ikakva opravdanja dopustila nastup Komornom akademskom orkestru iz Beograda, koji je svirao vrlo skromno. Zatim je došlo do onog nesretnog nastupa Komor-

nog ansambla zbora ORF iz Beča s neadekvatnim programom, a da ne govorimo o koncertu Komornog ansambla RTV Skopje, koji nas je u pol noć želio probuditi Honeggerom! Komorni zbor RTV Ljubljana nas je opet svojim koncertom potpuno uspavao u atriju Kneževa dvora samo s djelima slovenskih modernih skladatelja, da bi Gradski orkestar iz Dubrovnika pod palicom Balde Podiča i uz sudjelovanje mlado oboiste Mladena Glavinovića ponovio jedan od svojih čestih nepreciznih i neinteresantnih nastupa. Lijep nam je užitak pružio Akademski pjevački zbor »Branko Kršmanović« sa svojim dirigentom Bogdanom Babićem. Čak i koncert poznatog beogradskog gitarista Jovana Jovičića nije dao one rezultate koji se uvijek očekuju od ovog vrsnog glazbenika.

Očito je, a o tome je već mnogo puta pisano, da ponoćne serenade trebaju biti tako sastavljene da na njima budu izvođeni lakši programi. Uprava Igara bi trebala prethodno poslušati svaki ansambl koji nastupa, pa na taj način ne bi dolazilo do osjetne oscilacije u kvaliteti pojedinih ansambala. Publike je bilo malo, a bilo je još manje posjetilaca na one dane kada u večernjim terminima nije bilo koncerata. Što se događalo u večernjim glazbenim terminima? Želim istaknuti na prvom mjestu izvanredni nastup pariškog pijanista Erica Heidsiecka, zatim dva reprezentativna koncerta Bamberških simfoničara, solidan nastup Reprezentativnog orkestra Garde iz Beograda pod palicom Franca Klinara, solistički koncert zagrebačkog virtuozu Jurice Muraia, te dva koncerta Simfonijskog orkestra RTV Ljubljana, jednom sa Zborom RTV Ljubljana u izvođenju Dvoržakove »Stabat Mater« sa solistima različitih kvaliteta, a drugi puta s pijanisticom Dubravkom Tomšič s doživljenim muziciranjem u izvođenju **Petog koncerta** L. van Beethovena pod palicom Same Hubada na neakustičnoj Držičevoj poljani. Ispod prosjeka je bio prvi koncert Gradskog orkestra iz Dubrovnika pod Debelićem (naravno neprecizno izvedena Beethovenova **Druga simfonija**), zatim nastup bivšeg čuda od djeteta violiniste Vaclava Hudečeka, prvi koncert na Držičevoj poljani Akademskog pjevačkog zbora »Branko Kršmanović« iz Beograda, dok je poznati sovjetski pijanist Vladimir Krajnjev svirao svoj program s odličnom tehnikom, ali previše forte i bez potrebnog uživljanja u karakter skladbe koju izvodi. Nastup Duhačkog okteta iz Pariza smatram potpuno nepotrebnim na Igrama, jer se radilo samo o limenim duhačima koji su svojim predimencioniranim zvukom u atriju Kneževa dvora stvarali takve sklopove iz kojih se vrlo često nije moglo razaznati o čemu se radi.

Moram reći da buka i neadekvatni otvoreni prostorji u Dubrovniku predstavljaju već veliku smetnju normalnom praćenju koncerata. Nije mi jasno zašto uprava Igara tvrdoglavo nastavlja održavanje koncerata na akustički slaboj Držičevoj poljani. Poseban su slučaj festivalski dramski glumci koji za vrijeme koncerata negdje u blizini probaju, dok razvođači na Igrama na mnogim koncertima glasno razgovaraju i na taj način ometaju normalno slušanje. Senzacija (i to jedna od rijetkih na ovogodišnjim Igrama) bio je koncert slavnog tenora Nicolaia Gedde, koji je uz decentno razrađenu glasovirsku pratnju španjolskog umjetnika Miguela Zanettija prezentirao svu ljepotu svojeg glasa, nenadmašnu tehniku i prekrasnu i fleksibilnu frazu. Morao je na zahtjev razdragane publike po završenom koncertu pjevati još nekoliko opernih arija. Zato nas je u priličnoj mjeri razočarao čak na dva održana koncerta bučno najavljivani ansambl gudača Festival Strings iz Lucerna. Ovaj ansambl, koji je prije dvadesetak godina i bio slavan, svirao je svoj program starih majstora nezanimljivo i ravno u tonu.

U slučaju nastupa Finlandia kvarteta radilo se o ispodprosječnim umjetnicima bez tehničke dotjeranosti. Jedan od najljepših koncerata ovogodišnjih Igara bio je koncert Moskovskog trija, koji nas je djelima Mozarta, Dvoržaka i Šostakovića jednostavno rečeno očarao. Bilo je to pravo muziciranje triju virtuozu. Glazba je izvirala iz svake odsvirane fraze. Tom prilikom odala je publika u atriju Kneževa dvora počast

velikom sovjetskom skladatelju Sostakoviču koji je nedavno preminuo.

Polovina kolovoza pripala je poznatoj Phoenix operi iz Londona. U dva dana imali smo priliku vidjeti operu »Piram i Tizba« J. F. Lampea, zatim klasičnu englesku operu »Didona i Enej« Purcella i poznatu »Prosjaku operu« Gay-Pepuscha. Englezi su pokazali profesionalnost najvišeg ranga u kojoj su izvršni interpreti u minuciozno razrađenim režijama zadivili lakoćom prezentiranja raznorodnih opernih djela.

Zagrebačka pijanistica Pavica Gvozdić zadivila nas je još jednom na svojem dubrovačkom recitalu ne samo briljantnom tehnikom, već i dubokim poniranjem u skladbe Chopina koje je izvodila suvereno i sigurno. Neugodno trenutke nam je priredio Zagrebački kvartet neprikladnim programom domaćih skladatelja i nedefiniranim sviranjem. Mladi američki violončelist James Kreger nije u atriju Kneževa dvora imao mnogo sreće, jer mu pratilac na glasoviru Garrick Ohlsson preglasnim sviranjem nije dao mogućnosti da dođe do izražaja. Njegov violončelo još nekako zvuči u srednjim, ali mnogo slabije u visokim i niskim položajima.

Zagrebački solisti na svojem su prvom koncertu izveli sedam simfonija Sorkočevića, što je nažalost doprinijelo monotonosti programa. Treba spomenuti i koncert English Bach orkestra koji je pod palicom Carla Pinića izveo isključivo djela engleskih skladatelja. Mladi američki pijanist Garrick Ohlsson izvodio je na svojem recitalu djela Mozarta, Schumanna i Chopina. Iako mu je tehnika briljantna, manjkalo je osobne crte i osjećaja. Drugi koncert Zagrebačkih solista s djelima starih majstora donio nam je program koji je stilski bio u redu, ali koji smo već čuli od istog ansambla na koncertima. Kao solist nastupila je flautistica Tinka Muradori. Pri kraju festivala ostali smo zaočarani »Rekvijemom« Kabaljevskog zbog toga što djelo nema posebnih glazbenih kvaliteta. Bile su to masovne pjesme povezane u nekakvu cjelinu, pa tu niti dirigent Milan Horvat, a niti izvođači nisu mogli mnogo učiniti. Steta! Pretposljednega dana Igara nastupio je poznati pijanist Philipp Entremont, koji je popularne skladbe Mozarta, Beethovena, Chopina i Ravela svirao fantastičnom tehnikom i stvorio neponovljivu intimnu atmosferu.

Spomenimo i interesantno gostovanje Baleta Mađarske državne opere iz Budimpešte, koji je posebno u izvođenju »Spartaka« na glazbu Hačaturjana pokazao svoje velike plesačke i koreografske potencijale uz pratnju izvrsnog orkestra. Naših pet folklornih ansambala pokazalo je i ove godine pomanjkanje koordinacije, tako da smo morali gledati identične i već pomalo zastarjele programe.

Mislim da će u glazbeno-plesnom dijelu Igara morati biti učinjeni određeni rezovi. Cijeli niz ansambala nije se smio pojaviti na Igrama, jer bi taj festival trebao zadržati svoj visoki nivo. Također nije trebalo dozvoliti nastupe mladih i još neafirmiranih glazbenika-pobjednika s jugoslavenskog natjecanja mladih. Programi su bili stvarani bez ikakve konzultacije s upravom Igara, pa se zato događalo da pet pijanista imaju na svojim programima pretežno djela Chopina. Manjka velika opera, o folklornim ansamblima i nadalje nitko ne vodi brigu, dok je velikih imena bilo malo. Domaćem stvaralaštvu nije posvećena nekakva briga, ali su se na pojedinim koncertima izvodila isključivo djela domaćih skladatelja. O problemu buke sam već govorio. Uprava će morati ozbiljno reorganizirati svoj ured za novinare, jer na tom području mnogo toga nije bilo u redu, od neorganiziranih konferencija za novinare, preko slabo uređivanog biltena, do odnosa prema novinarima koji su mnogo puta ostajali bez karata. Mislim da se ne radi o problemu novca, već o ljudima koji vode Igre. Pažljivijim manevriranjem s financijama moglo bi se mnogo više učiniti. Pretpostavimo da je novac problem. Ako je tako, trebalo bi malo skratiti Igre i dati mogućnosti publici da predahne. Tako se ove godine dogodilo da je dramski dio zadovoljio svojim kvalitetama izved-

bi, iako nije bilo niti jedne premijerne predstave. Treba očekivati da će i društvo reći svoje u vezi s Igrama.

Siniša Hrestak

Glazbeni život u Sarajevu

Nakon tromjesečne ljetne pauze glazbeni život u glavnom gradu SR BiH ponovno je oživio ovih jesenskih dana. 16. listopada Sarajevska filharmonija otvorila je novu koncertnu sezonu nastupom sovjetskog umjetnika: dirigenta Emina Hačaturjana i violinistkinje Halide Ahtjamove. Inače, ovaj ansambl ove sezone ima u programu osam koncerata, na kojima će nastupiti domaći i strani solisti i dirigenti. Ovaj relativno malen broj koncerata uvjetovan je financijskim mogućnostima. U koncipiranju programa jasno je izražena želja da s filharmonijom nastupe umjetnici koji žive i stvaraju u Sarajevu, i to na taj način, što će gostovanje inozemnih umjetnika biti organizirano na temelju razmjene s domaćima, kako se izrazio Teodor Romanić, direktor Sarajevske filharmonije.

U takozvanim »Oktobarskim danima kulture« Sarajlije su imale priliku pratiti ne samo niz nastupa raznih kazališnih grupa uglavnom iz drugih naših gradova (iz Zagreba: Teatar u gostima, Teatar ITD, Komedijska; iz Beograda: Atelje 212, Jugoslavensko dramsko pozorište, Narodno pozorište; Narodni teatar iz Skopja; Narodno pozorište iz Zenice i napokon Narodno pozorište iz Sarajeva) zatim niz interesantnih filmskih projekcija i svećanih premijera, nego i nekoliko i glazbenih koncerata uglavnom ozbiljne glazbe. 10. listopada zajednički su nastupali pred sarajevskom publikom Gertruda Munitić, Krunoslav Cigoj, Blaga Videc i Vasil Marčev. Pjevali su operne arije. K tome treba spomenuti koncerte ansambla »Akordi s Neretve« (djevojački zbor) i ansambla »MOMUS« (sarajevski sastav koji gaji i propagira avangardnu ozbiljnu glazbu).

Glazbenim događajem godine postale su, sada već tradicionalne, Sarajevske večeri muzike (SVEM). Godine 1972. muzička produkcija RTV Sarajevo došla je na ideju o osnivanju Sarajevskih večeri muzike, na kojima bi svake godine preko četiri koncerta u prvoj polovici prosinca mjeseca bila predstavljena po jedna istaknuta kompozitorska ličnost. Večeri su započele glazbom J. S. Bacha. Oduševljen prijem kod publike najbolja je potvrda da glazba Bacha (1972), Haydna (1973), Mozarta (1974) ima neprolaznu vrijednost.

Na programu ovogodišnjih Sarajevskih večeri muzike od 8. do 11. prosinca (SVEM — 75) je glazba domaćeg skladatelja Josipa Š. Slavenkog, koji se rodio u Čakovcu 1896., a umro u Beogradu 1955.

Slavenski je bez sumnje, jedan od najznačajnijih početnika jugoslavenskog muzičkog avangardizma. Ali on, »koji je u modernu muziku unio mnogo novina, novih ideja, načina i obrata, nije čovjek eksperimenta, i nijedno njegovo djelo nije pokus ... Kao što je u govoru samo jedna prava i istinita riječ, tako i u njegovoj muzici vrijedi samo pravi i istiniti izraz.« (Muzička Enciklopedija, Zgb. 1963., str. 596).

Umjetnička vrijednost i važnost glazbe J. Slavenkog kao i dvadesetogodišnjica njegove smrti bili su razlozi da se on našao na programu ovogodišnjeg SVEM-a, odmah iza glazbenih velikana Bacha, Haydna i Mozarta.

Na SVEM-75 Sarajlije će imati rijetku priliku da se susretnu s cijelim nizom naših eminentnih umjetnika i umjetničkih grupa: Vladimirom Ruždjakom, gudačkim kvartetom i J. Klimom iz Zagreba, Oskarom Danonom, Bredom Kalef, Miroslavom Cangalovićem, L. Ivkovim, D. Trbojevićem i duhačkim kvintetom iz Beograda, B. Dimčevskim i Lj. Ivanovom iz Skopja te Blagom Videc i Julijem Marićem iz Sarajeva.

Uz izložbu posvećenu djelu i ličnosti J. Slavenkog ovoj manifestaciji dat će doprinos i Muzička omladina grada Sarajeva svojim koncertima »Mladi za mlade«, dok će prof. Mladen Pozajić održati predavanje za školsku i radničku omladinu.